

Hovorna.

In memoriam.

(Dva příklady, jak možno dle potřeby měniti své právní přesvědčení.)

I.

1881.

»Nejvyšším rozhodnutím ze dne 11. dubna t. r. (1881) ráčilo jeho c. a k. Apošt. Veličenstvo nejmi-
lostivěji schváliti, aby byla uni-
versita Karlo - Ferdinandova v
Praze rozdělena ve dvě univer-
sity ...

Aby tomuto Nejvyššímu rozka-
zu bylo vyhověno, bylo nutno
především zjistiti, pokud je k ú-
stavnímu projednání tohoto před-
mětu třeba spolupůsobení záko-
nodárství. Vláda zaujala v tomto
směru stanovisko, že ku zří-
zení university, jakož i ku
každé přeměně university, pokud
pohybují se v rámci platných zá-
konů a staví dotčený vyučovací
ústav pod platné právo, není
třeba vydání zákona. V
takovémto opatření
dlužno spatřovati toliko
akt správy v oboru vy-
učování a může tudíž bý-
ti opatření to vydáno a
provedeno cestou nařizovací.
Tento názor spočívá
na všeobecných zásadách a zvyk-
lostech ve příčině zřízení a zaří-
zení jiných universit... a vláda
setrvává též nyní na sta-
novisku, jež za správné
uznala«.

(Z motivů k vládní před-
ložce o rozdělení pražské
university.)

1916.

»Dle §u 11. (lit. i) státního zá-
kladního zákona ze dne 21. pros.
1867 č. 141. ř. z. jest ku zří-
zení university třeba vy-
dání říšského zákona.

Poněvadž příslušného zákona
není, nastává otázka, zda nadace
zůstavitelem zamýšlená pro pří-
pad budoucího vydání zákona s
naznačeným obsahem může býti
přijata, pro případ tedy, který to-
ho času ani ohledně otázky, zda
li nastane, ani doby, kdy nastane,
nižádným způsobem není ur-
čen, ba ani určitelný. Dle shora
vyloženého lze tedy o nadaci,
k jejíž proveditelnosti
jest třeba zákona, o němž
toho času jest zcela nejisto, zda-li
vůbec k němu dojde, ... jen říci,
že obsahuje něco právně
nemožného.«

(Z rozhodnutí minister-
stva kultu a vyučování,
jímž byla zamítnuta uni-
versitní nadace arcibis-
kupa Kohna.)

II.

1868.

»Nemohu souhlasiti s amende-mentem »se svolením zastupitelstva oné země, v němž se zřizují«, poněvadž jest jednak zbytečné, jednak dle mého ponětí i nepřipustné. Zbytečné proto, že dle celého tenoru §u 9. jest vyloučena každá pochybnost, že by vláda kdy mohla dospěti k tomu, aby historické hranice království a zemí zastírala a pod firmou opatrování úkolů místodržitelství v druhé instanci zřizovala nové obvody místodržitelské, jimiž by země samy rozdělovány byly v jednotlivé obvody správní ... Práví se v §u 9. »k usnadnění úředních prací«, tedy zajisté ne proto, aby provincie byly politicky děleny... Práví se dále: »Když toho vyžadují zvláštní poměry«. Nuže, jaké to jsou zvláštní poměry, to zdá se býti s dostatek jasné.. Na žádný způsob nelze však ani dle tendence §u 9., ani dle podstaty věci rozuměti výrazu »zvláštní poměry« tak, že by proti přání korunní země, proti votu zemského zastupitelstva a, jak opakují, proti votu říšského zastupitelstva, z odpovědným ministerstvem podobná nepřátelská opatření (»Zerstörungsmassregeln«) proti historickým hranicím zemí mohla býti podniknuta.«

(Z řeči ministra Giskry v poslanecké sněmovně

1918.

»Na základě §u 9. zákona ze dne 19. května 1868 č. 44. ř. z. nařizuje se toto:

§ 1. V království Českém zřizuje se ministrem vnitra dvanáct mimo sídlo místodržitelství trvale ustanovených úředníků a pověřují se obstaráváním místodržitelských záležitostí jménem místodržitele; jmenují se v tomto svém služebním posláním »krajští hejtmané«.

(Z nařízení ministra vnitra ve srozumění se účastněnými ministry ze dne 19. května 1918 č. 175. ř. z., jímž zavádí se krajské vlády v Čechách.)

»Přenesením velké části místodržitelských agend na krajské hejtmány má býti ve shodě s myšlenkou §u 9. zákona ze dne 19. května 1868 č. 44. ř. z. ...

Krajské zřízení v království Českém, jež se těmito nařízeními zavádí, jeví se v podstatě jako první krok, jímž uvnitř mezí, které jsou dány nařizovací mocí vlády, má býti ujasněno a ozdravěno...«

(Z vládního komuniké, uveřejněného dne 21. května 1918 ve »Wiener Abendpost.«) W.